

ЦИФРОВИЙ – ДИДЖИТАЛ

Щодо цієї пари слів варто вести мову про особливості правопису та слововживання.

Згідно з правилом «дев'ятки» у загальних назвах іншомовного походження після букв на позначення приголосних **д, т, з (дз), с, ц, ч, ш, ж (дж), р** перед приголосним, крім **й**, пишемо **И**. Отже, новітнє запозичення треба писати саме «диджитал». Утім, в офіційно-діловій, управлінській, економічній, рекламній тощо сферах, та навіть на освітніх джерелах, ще не простежуємо вирівнювання щодо правильного написання цієї лексеми, напр.: *Діджитал-фізкультура для школярів за участі зірок спорту; Діджитал-картка у вашому смартфоні – це зручний та безпечний спосіб здійснювати безконтактні розрахунки в торгово-сервісній мережі*. Це саме спостерігаємо і щодо мови ЗМІ: *Ми, як професійна агенція діджитал маркетингу, допомагаємо клієнтам вийти на нові ринки та отримати продажі* (Газета по-українськи, 31.10.2022); – *Ось чому наш нинішній Саміт – виключно для них і про них, задля їхньої безпеки – від війни, від насильства в родині та школі, ментальних, диджитал- та екологічних загроз* (Газета по-українськи, 13.10.2024); *Діджитал-ікона «Чорнобильський Спас» – унікальна ікона, виконана в стилі українського бароко, на якій учасники ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС зображені на рівні зі святими* (Цензор. Нет, 26.04.2021); – *Ми вже зробили діджитал-революцію* (Цензор. Нет, 17.05.2021) і под.

Щодо активності слів *цифровий* та *диджитал* з варіантами правописного унормування. На шпальтах «Газети по-українськи» лексема *диджитал* зафіксована 57 разів від 2006 року в ненормативному написанні – спочатку як власна назва компанії [*Щоб він справно працював, фахівці радять купувати перевірені марки: Самсунг, Сігейт, Вестерн Діджитал* (14.06.2006)], а від 2020 року – здебільшого як варваризм із граматичними ознаками іменника у значенні 'цифра, цифровий формат' [*Виграли бізнеси, які змогли швидко перейти у діджитал або онлайн після оголошення карантину* (31.12.2020)].

В останні роки – і як варваризм з ознаками прикметника ‘цифровий’: *Переведення ринку державного та комунального майна в діджитал площину, дозволило оцінити цей ринок в Україні, каже начальниця відділу управління проектами та програмами держпідприємства «Прозорро. Продажі» (20.07.2021).*

На тлі новітньої лексеми «диджитал» слово *цифровий* уживається значно частіше: у тому самому джерелі близько 5 тис. його фіксацій (листопад 2024 р.). До речі, СУМ-20 не подає цей прикметник. Активна лексема-варваризм може мати таке тлумачення: ‘Позначений цифрами, виражений у цифрах // Переведений за допомогою електронних систем інформації у двійковий код’.

А тепер порівняймо сполучуваність прикметників *цифровий* та *диджитал*.

Загальні назви та 16 термінів сучасного українського законодавства зі словом *цифровий* (-а, -е, -і) – *формат, форма, носій, контент, сервіс, застосунок, річ, слід, підпис, послуга; освіта, наука, управління, економіка, кампус, путівник, грамотність, компетентність, копія, послуга, технологія, середовище, репозиторій, фоторамка, мікроскоп, тахограф, контент, індекс, гроші; учитель, лідер* тощо. З нашого погляду, на окрему увагу заслуговує власна назва застосунку чи сервісу для мобільних телефонів «Київ Цифровий» щодо його правопису: жодним правилом «Українського правопису» (2019) не вмотивовано написання прикметника «цифровий» з великої літери. Якщо в мові законодавства немає терміна-варваризму «диджитал», то в публіцистичному контенті, на сайтах системи державного управління, його вживають, як-от на сторінках вебресурсу МОНУ [*Діджитал-інструменти дозволяють відстежувати кожен проєкт, їх динаміку, результативність тощо (20.07.2023)*], Мін’юсту [*Діджитал-проєкти у сфері юстиції – один з етапів цифрової трансформації України (06.09.2021)*], МВС [*У 2018 році заплановані наступні нововведення: онлайн-запис на отримання послуг та складання іспитів в СЦ МВС, онлайн-замовлення індивідуальних номерних знаків, запровадження персонального діджитал-кабінету власника авто,*

відеофіксація практичних іспитів на отримання водійського посвідчення та інші (23.02.2018); Діджитал-виставка захопила чимало відвідувачів, зокрема і молодь, що цікавилась деталями техногенної катастрофи, яка зруйнувала щасливе життя Прип'яті та його мешканців (26.04.2023)] тощо.

Отже, у сучасній мовній практиці слова *цифровий* та *диджитал* належать до активного словника. З погляду внормування варваризму «диджитал» зауважуємо про його неповну некодифікованість на цей час як правописну, так і лексико-семантичну (не бере участі в термінотворенні), граматичну – не може через свою чужомовну граматичну форму виконувати функцію прикметника у складних назвах прикладкового типу (у такій ролі має трансформуватися у прикметник *диджитальний*; бажано ж заступати його давно засвоєними назвами – *цифровий(-а)* чи *електронний(-а)* кабінет, виставка, проєкт, інструмент тощо).

Світлана Бибик